

Rádio Košice prinesie počas volebnej noci mimoriadny Spravodajský servis	2
Online, radia.sk, 27. 10. 2022, 0:00	
Správy zo západného Slovenska	3
Rozhlas, Správy zo západného Slovenska, 27. 10. 2022, 9:00	
Správy RTVS	4
Rozhlas, Správy RTVS, 27. 10. 2022, 9:00	
SLOVAKIATECH PREDSTAVIL INOVÁTOROV	5
Tlač, Strojárstvo/Strojírenství, 27. 10. 2022	
spájame slovenský basketbal	7
Online, basket.zoznam.sk, 27. 10. 2022, 12:04	
Z prvej ruky	8
Rozhlas, Z prvej ruky, 27. 10. 2022, 12:30	
Opustil nás Otakar Hrabovský	16
Online, basket.zoznam.sk, 27. 10. 2022, 13:42	
Správy RTVS	17
Rozhlas, Správy RTVS, 27. 10. 2022, 15:00	
Dubček zdolal TYDAM a má prvú výhru v sezóne	18
Online, basket.zoznam.sk, 27. 10. 2022, 15:11	
Správy	19
Rozhlas, Správy, 27. 10. 2022, 16:00	
Správy RTVS	20
Rozhlas, Správy RTVS, 27. 10. 2022, 16:00	
Správy zo západného Slovenska	21
Rozhlas, Správy zo západného Slovenska, 27. 10. 2022, 16:00	
Viac medikov neprinesie viac lekárov do praxe	22
Televízia, Správy RTVS, 27. 10. 2022, 19:32	
Správy	24
Rozhlas, Správy, 27. 10. 2022, 20:00	
Lekárske fakulty nedokážu pripraviť 500 študentov medicíny navyše	25
Online, sprav.y.rtv.s.k, 27. 10. 2022, 20:07	
Deti zomierajú, lebo sa o ne nemá kto starať	26
Tlač, Denník N, 28. 10. 2022	

Rádio Košice prinesie počas volebnej noci mimoriadny Spravodajský servis [✉](#)

📅 27. 10. 2022, 0:00, Zdroj: radia.sk [✉](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 38 264 GRP: 0,85 OTS: 0,01 AVE: 895 Eur

včera | Rádio Košice , Tlačová správa

Prvé spojené regionálne voľby na Slovensku bude jediné východoslovenské rádio mapovať ako v teréne, tak aj v štúdiu.

Sobotňajšia noc bude na Slovensku poriadne horúca. Čakajú nás voľby do orgánov samosprávnych krajov a zároveň voľby do orgánov samosprávy obcí. Historicky ide o prvé spojené regionálne voľby na Slovensku naplánované v jednom termíne. Volebné miestnosti sa otvoria 29.10. ráno. Rádio Košice bude pri tom a počas volebnej noci (29.10. – 30.10.) prinesie mimoriadne spravodajské vstupy, priebežné výsledky i prvotné reakcie kandidátov. Redaktori regionálnej jednotky budú v centrálach kandidátov na primátora, župana či starostov mestských častí.

Mimoriadne spravodajské vstupy

Výsledky spojených regionálnych volieb bude na Slovensku sledovať každý, no východniari i poslucháči Rádia Košice na Liptove to budú mať o to jednoduchšie, že všetky podstatné a aktuálne informácie zo svojho regiónu nájdu na jednom mieste: „Už tradične máme pripravený volebný infoserwis, v ktorom prinesieme priebežne aktualizované výsledky. Mimoriadne moderované vysielanie sa začína v sobotu od 14.00 hod. a pokračovať bude až do skorého nedeľňajšieho povolebného rána s tým, že každých 20 až 30 minút zhrnieme to najpodstatnejšie z aktuálneho diania. Informácie budeme prinášať počas celej noci,“ uviedol za Rádio Košice generálny riaditeľ Oto Tache.

Zoznamy kandidátov a výsledky na Košice online

Alexander Onufrák z Katedry politológie Filozofickej fakulty **UPJŠ** v Košiciach pre Rádio Košice uviedol, že voliči by si mali vopred pozrieť zoznamy kandidátov a to, o aké posty sa uchádzajú: „Hlavne v Košiciach, kde bude šesť lístkov, bude potrebné, aby volič dával podstatne väčší pozor, a to z viacerých dôvodov. Viacero kandidátov môže kandidovať vo viacerých voľbách. Tie čísla, ktoré budú mať pred svojím menom a priezviskom, budú s najväčšou pravdepodobnosťou rozličné.“

Poslucháčom pre lepšie zorientovanie sa prinášame kompletne zoznamy kandidátov na východe, ktoré nájdu na spravodajskom portáli Košice Online. Na rovnakej adrese budú všetky podstatné informácie týkajúce sa volieb, vrátane priebežných výsledkov, zaujímavostí či prvotných reakcií.

24.10.2022 | Správy

Trnavské rádio ponúkne zaujímavosti z ich priebehu, ale aj pohľad do volebných miestností v celom kraji. Poslucháči budú pri tom najzaujímavejšom, čo sa deje v regióne od Dunajskej Stredy cez Trnavu...

19.10.2022 | Správy

Banskobystrické BB FM rádio, ktoré je už viac než rok a pol zdrojom aktuálnych informácií, ale aj zábavy pre obyvateľov mesta, prináša na pomery mesta nevidaný mediálny projekt predvolebného vysielania.

10.10.2022 | Správy

Rozhlas a televízia Slovenska ponúkne divákovi v súvislosti s nadchádzajúcim Komunálnymi a krajskými voľbami 2022 viaceré predvolebné diskusné relácie. Špeciálnu pozornosť bude RTVS vo vysielaní venovať...

02.02.2022 | Správy

Regionálna jednotka na Slovensku v magický dátum 2.2.2022 rozvysielala 14. frekvenciu, ktorou posilňuje Spišskú Novú Ves a cestu na Poprad.

Autor: www.radia.sk

Správy zo západného Slovenska [↗](#)

📺 27. 10. 2022, 9:00, Relácia: **Správy zo západného Slovenska**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **335 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 9 Eur**

[strojový prepis] ... *Okrem skúsených kolegov treba udržiavať priestory výučby kliniky, na ktorých učíme, je treba udržať v kondícii, to znamená treba ich činnosť revitalizovať a keď to niekto nechápe, ak hľadá nejaké alternatívne riešenia, ktoré nie sú riešením, no tak jednoducho výsledok bude len taký, že to nepovedie k ničomu. Na **univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** by v...*

Správy RTVS [🔗](#)

📅 27. 10. 2022, 9:00, Relácia: **Správy RTVS**, Stanica: **Rádio Regina (stred)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **11 836 GRP**; **0,26 OTS**; **0,00 AVE**; **1451 Eur**

[strojový prepis] ... *nie sú riešením, no tak jednoducho výsledok bude len taký, že to nepovedie k ničomu. Na **univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** by v prípade posilnenia pedagógov a infraštruktúry vedeli počet študentov zvýšiť o 50 až 80. Dekan lekárskej fakulty Daniel Pella poukazuje na iný detail zahraniční študenti predstavujú iný zdroj financovania. Každý rozumný...*

SLOVAKIATECH PREDSTAVIL INOVÁTOROV

☐ 27. 10. 2022, Zdroj: **Strojárstvo/Strojnírenství**, Strany: 74, 75, Vydavateľ: **MEDIA/ST, s.r.o.**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **80 000 GRP**; **1,78 OTS**; **0,02 AVE**; **1999 Eur**

Rubrika: veľtrhy, výstavy, konferencie

Najinovatívnejšie technologické firmy, startupy, investori, vedecké tímy a študenti sa stretli na najväčšej technologickej konferencii na Slovensku SlovakiaTech Forum-Expo. Medzi nimi boli slovenskí a zahraniční odborníci z oblasti inovácií, priemyslu a priemyselných technológií, energetiky, dopravy a logistiky, ako aj životného prostredia a vzdelávania. Podujatie prezentovalo vedecký a inovačný potenciál slovenských technologických firiem.

Mobilné telefóny bez batérií

Cestovanie v čase, autá na biobatérie, dobíjanie počas jazdy či let z Londýna do New Yorku za 29 minút? Nič nie je nemožné! Svetoznámy futurista Matthew Griffin na SlovakiaTech 2022 prezradil, ako bude vyzeráť mobilita budúcnosti. Nie je veštec, no dokáže s istotou predpovedať našu budúcnosť. Aspoň tú, ktorá sa týka nových technológií. M. Griffin je svetovo uznávaný britský futurista, medzinárodný spíker, poradca pre vlády a firmy po celom svete, ktorý pomáha budovať a viesť inkluzívnu, udržateľnú budúcnosť. Založil a vedie Inštitút 311. Ako fanatik do budúcnosti predstavuje verejnosti novinky svetovej vedy a techniky, predovšetkým to, ako bude vyzeráť naša budúcnosť nielen o dvadsať či tridsať, ale aj o päťdesiat rokov.

Budúcnosť dopravy M. Griffin vidí v technológiách HyperLoop s rýchlosťou Mach 3 či hypersonickom raketovom pohone. Už o tri dekády môžeme cestovať medzi metropolami sveta, ako keby sme používali mestskú hromadnú dopravu. „Vďaka novému dostupnému raketovému pohonu bude cesta z Londýna do New Yorku trvať 29 minút. Na ktorékoľvek miesto na Zemi doletíme za menej ako jednu hodinu,“ zdôraznil.

O necelých 40 rokov zabudneme podľa futuristu na batériové napájanie elektrických spotrebičov. „Technológiu wireless – bezdrôtového prenosu dát, v neďalekej budúcnosti doplní aj technológia batteryless – keď batéria nemusí byť súčasťou spotrebiča,“ prináša futurista víziu roku 2069. Podľa neho smartfón nebude obsahovať batériu a energiu bude získavať z elektromagnetického žiarenia a rádiových frekvencií vo vzduchu. „Viem, že to znie bláznivo, ale prvý mobil bez batérie sme vyvinuli už pred tromi rokmi,“ vysvetľuje M. Griffin. Podľa neho taká budúcnosť čaká aj elektromobilitu. Elektrické autá už nebudú potrebovať drahé a objemné batérie, pretože sa budú dobíjať počas jazdy technológiou „batteryless“. Podľa Griffina bude v budúcnosti energia bez batérií a navyše, bezdrôtová. Ďalším zdrojom na pohon áut bude aj ich samotný povrch, ktorý dokáže absorbovať slnečné žiarenie a premení ho na elektrinu.

Podľa Griffina pokročil aj vývoj tzv. biobatérií pracujúcich na báze odbúrateľných cukrov s až 10-násobne vyššou hustotou energie, ako majú súčasné klasické batériové články na báze kovov. Automobilová doprava budúcnosti bude podľa futuristu najmä o elektromobilita a plnej autonómnosti. „Ale ak z auta vyberiem prístrojovú dosku, volant a pedále, to už potom nebude auto,“ sarkasticky dodáva Griffin. Takto priestorovo uvoľnené moduly ponúknu neobmedzené možnosti na ich využitie na čokoľvek pojazdné. „Vzniknú tak autonómne pojazdné obchody, autonómne pojazdné ordinácie či dokonca autonómne pojazdné hotelové izby,“ s nadšením konštatuje. Nástup autonómnej dopravy bude prakticky „smrťou áut“, tak ako sme ich poznali doteraz.

To však nebude všetko – čaká nás aj technológia TENG (triboelektrický nanogenerátor). Takáto technológia poteší ľudí, ktorí majú voperovaný kardiostimulátor, ktorý nebude potrebovať vymeniť batériu, pretože energiu si bude schopný vyrobiť z vlastného krvného obehu. Medzi M. Griffinových klientov patria kráľovské rodiny, svetoví lídri, vlády G7 a G20 a dobre známe nadnárodné spoločnosti vrátane Accenture, Aon, Arm, BCG, Centrica, Credit Suisse, Decathlon, Dentons, Deloitte, GEMS, Huawei, Lego, Legal & General, LinkedIn, Microsoft, Qualcomm, RWE, SAP, Samsung, T-Mobile a mnoho ďalších.

Chýbajú garanti na umelú inteligenciu

Slovenské vysoké školy môžu zabrániť odlevu mozgov do zahraničia jedine tvorbou kvalitných projektov a spolupracou s firmami. V opačnom prípade budú mať nedostatok študentov a nezostanú u nich ani doktorandi, myslí si prof. Miloš Oravec z Ústavu informatiky a matematiky Fakulty elektrotechnickej a informatiky Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave. Na Žilinskej univerzite (UNIZA) v Žiline sa usilujú získať kvalitných študentov medzi absolventmi stredných škôl. Pre stredoškóľakov robia letnú školu pre umelú inteligenciu, ktorí získané vedomosti využívajú pri tvorbe svojich projektov. „Máme problém akreditovať spoločné prierezové programy. Nedokážeme reagovať na potreby praxe a vytvoriť pre ňu odbor umelej inteligencie, kde by sme spojili bioinformatiku s biomedicínou, Na Slovensku nevieme získať odborných garantov na umelú inteligenciu,“ postťažoval si Michal Zábovský, koordinátor výskumných úloh v Univerzitnom vedeckom parku UNIZA.

Spoluprácu s vysokými školami sa snaží využiť pri riešení projektov aj Ústav informatiky Slovenskej akadémie vied (SAV). Jeho zástupca Peter Malík označil za veľkú chybu, že SAV nemá interných doktorandov, lebo ich môžu mať len vysoké školy. „Naši pracovníci školia doktorandov ako externí školitelia. Umožňujeme im zapojiť sa do našich výskumných projektov. Hlavným našim cieľom je výskum a spolupráca s priemyslom. Veľa času strácame pri riešení projektov byrokraciou – manažmentom. Mali by byť posúvané dopredu len tímy,

ktoré vedia nielen dobre napísať projekty, ale predovšetkým tie, ktoré majú dobré výsledky,“ podotkol P. Malík. Dodal, že SAV spolupracuje so strednými školami, pre ktoré robia prezentácie a oboznáma ich so svojimi projektmi. „Umelú inteligenciu máme blízko nás, lebo každý má mobilný telefón. Náš ústav vyvinul napríklad titulkovač. Vie prekladať hovorené slovo do textu, je naučený formátovať a zalamovať ho automaticky a na vysokej úrovni deliť slová. V praxi máme telefóny, fotoaparáty, kde bude inteligencia naďalej využívaná. Stretávame sa s ňou v autonómnych autách. Zdá sa, že sa umelej inteligencie bojíme, ale ona je veľmi blízko, je vedľa nás. Algoritmy napríklad v mobilnom telefóne sú naučené spracovávať obraz. Umelá inteligencia nám umožní odbúrať veľké množstvo manuálnej práce,“ poznamenal P. Malík.

Unikátne meracie laboratórium

Tankovanie paliva je neodmysliteľnou súčasťou prevádzky motorových vozidiel. S aktuálne extrémnym rastom cien paliva prichádzajú otázky týkajúce sa správnosti merania výdajných stojanov umiestnených na čerpacích staniciach pohonných hmôt. Riešením je zabezpečenie ochrany spotrebiteľa prostredníctvom pravidelnej metrologickej kontroly výdajných stojanov, tzv. overenie.

Metrologickú kontrolu stojanov vykonávajú poverené a nezávislé subjekty v pravidelných dvojiročných intervaloch. Takou organizáciou je aj Slovenská legálna metrológia (SLM), ktorá na SlovakiaTech Forum predstavila prvý prototyp komplexného meracieho systému. Podľa slov riaditeľa SLM Maroša Kamenského zariadenie zabezpečí presné meranie zloženia plynov vo vybranom priestore exteriéru s využitím pilotných alebo bezpilotných systémov, ktoré umožnia zostaviť presné mapy šírenia škodlivých látok v ovzduší. „Zariadenie môže byť používané aj na presnejšiu kontrolu koncentrácie škodlivých látok nielen v priemysle, ale aj rastlinnej a živočíšnej výrobe. Jeho výhodou je, že umožňuje zistiť skutočný stav v zložitých terénoch, keď je zvyčajne šírenie emisií zo zdrojov odvodené zo správania zmenšeného modelu reliéfu prostredia v laboratórnych podmienkach. Významne sa tým skrátí čas zisťovania skutočného stavu, pretože výroba modelov s potrebnými meracími aparatúrami je nielen finančne, ale aj časovo náročná. Technológiu vyvinuli v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach a UNIZA. Jedinečnosť a inovatívnosť riešenia je chránená úžitkovým vzorom,“ povedal M. Kamenský. K sprievodným podujatiam SlovakiaTech 2022 patrila aj prezentácia činnosti slovenských technických univerzít. Predstavili sa tam Technická univerzita v Košiciach, **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**; STU v Bratislave, UNIZA, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre.

Súčasťou konferencie SlovakiaTech Forum-Expo boli aj panelové diskusie. Budúcnosť technológií prezentoval svetoznámy futurista M. Griffin. Využitie 3D tlače má široké uplatnenie pri výrobe zdravotníckych pomôcok. Návštevníci si mohli vyskúšať ovládanie robota. Slovenská legálna metrológia predstavila pojazdné vozidlo na rozbor vzoriek plynov.

Autor: text/foto Tibor Šuľa

spájame slovenský basketbal

📅 27. 10. 2022, 12:04, Zdroj: basket.zoznam.sk , Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 666 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 84 Eur

PF/D

Pts

vs. TYDAM **UPJŠ** Košice 36:00 2/3 (66,67%) 2/8 (25,00%) 0/2 (0,00%) 1 3 8 0 3 0 2 1 10 vs. BK ZŠ Zvolen 36:00 1/2 (50,00%) 3/12 (25,00%) 1/1 (100,00%) 1 2 1 0 0 0 3 2 12

G

Úspešná strelba za 2 body (Úspešné/Celkom)

3P FG (M/A)

Úspešná strelba za 3 body (Úspešné/Celkom)

FT (M/A)

Autor: DANNAX, spol. s r.o.

Z prvej ruky

📅 27. 10. 2022, 12:30, Relácia: **Z prvej ruky**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **33 387 GRP**; **0,74 OTS**; **0,01 AVE**; **23593 Eur**

Karolína Lacová, moderátorka:

Kampaň pred super voľbami sa skončila. Od polnoci plynie volebné moratórium. Stopku dostalo informovanie o kandidátoch aj zverejňovanie prieskumov a ankieta. Potrvá 48 hodín až do skončenia hlasovania. Ako najčastejšie, ako sa najčastejšie na Slovensku moratórium porušuje? Vieme to identifikovať a pokutovať? Alebo naopak zlyhávame a moratórium opodstatnenie v dobe sociálnych sietí nemá? Opýtam sa právnikov, Marek Domin z Univerzity Komenského v Bratislave. Dobrý deň.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Dobrý deň.

Karolína Lacová, moderátorka:

A taktiež Tomáša Majerčáka z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Dobrý deň.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Dobrý deň.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pozdravuje Vás Karolína Lacová. Pán Domin, máme pokoj politickým zbraniam. Strany ukončili volebné kampane. Zakázané je zverejňovať výsledky prieskumov verejnej mienky. Povedzme si to v tom úvode na takých praktických príkladoch. V schránke už dnes nemôžeme nájsť volebné letáky. Ak sa to stane v čase volebného moratória, čo treba spraviť? Čo to znamená?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Ďakujem pekne. No ono treba rozlišovať, kedy sa ten leták ocitol v tej schránke. Ak by ste dostali ten leták dnes v čase volebného moratória, tak je to nepochybne porušenie toho volebného moratória. Ale problémom je, pokiaľ ten leták bol napríklad vložený do tej schránky včera, kedy volebné moratórium ešte neprebíhalo, tak v zásade nemožno očakávať od tých kandidátov alebo strán, aby ten leták nejako vyťahovali z tej schránky. Takže je to v zásade náročné nejakým spôsobom dokázať, že či došlo naozaj takýmto spôsobom k porušeniu toho moratória alebo nie.

Karolína Lacová, moderátorka:

Čiže toto je také bezzubé? Je v tomto ten zákon bezzubý, že sa v podstate nedá dokázať, kedy tie letáky prišli do tej schránky?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Dá sa povedať v podstate, áno.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, ako v takomto prípade postupovať? Má to nejako občan riešiť, alebo prípadne môžu nejako do tejto situácie zasiahnuť miestne úrady?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

No pokiaľ by bola porušená volebná kampaň, teda ak by boli letáky umiestnené v schránkach, tak môžu to oznámiť. Samozrejme vždy všetko sa oznamuje nakoniec štátnej volebnej komisii, ktorá má právo preskúmať porušenie volebného zákona, ale oprávnenie v tejto oblasti majú aj okresné úrady aj obce. Takže aj v takom prípade, ak by to naozaj súviselo s tým, že tie letáky boli vhoďené, neviem síce, akoby to preukázali v deň volebného moratória, tak môžu aj možno zavolať políciu, aby bola spísaná zápisnica o tom, že také niečo bolo urobené, aby to vedelo sa potom preukázať.

Karolína Lacová, moderátorka:

Máme z predchádzajúcich volieb komunálnych možno aj také príklady, keď pri konkrétne pri týchto letákoch niečo takéto bolo preukázané? Ja som našla napríklad prípad obce Slovinky v okrese Spišská Nová Ves. Tí dostali do schránok predvolebné letáky v čase moratória. Dokonca na nich boli už zakrúžkované mená kandidátov. Dokonca jeden starší pán si vraj myslel, že je to vzor, ako má krúžkovať pri voľbách. Máme v tomto aj nejaké koncovky, pán Domin?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

No, tam v podstate pokiaľ na tom letáku je označený ten objednávateľ, to znamená kto ten leták si dal vyhotoviť teda politická strana alebo kandidát, tak ako spomínal aj pán kolega Majerčák, tak dá sa podať nejaký podnet na štátnu komisiu, len naozaj je tam problém dokázať, že kedy ten leták sa v tej schránke ocitol. A tam naozaj vidím možno problém pri tom preukazovaní. Ale jednoznačne toto by sa dalo považovať za porušenie volebného moratória a ešte teda aj navyše tým označím tých konkrétnych kandidátov.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, aké sú ďalšie možno také príklady porušenia volebného moratória? Napríklad nejaká nejaká reklama na autách, verejnej mestskej doprave? Tam by mali byť asi v tomto čase tieto reklamy tiež zakázané.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Viete, čo? Je to také veľmi otáznne, lebo my sme riešili napríklad pri posledných komunálnych voľbách aj to, že boli reklamy na autách. No ale tie reklamy na tých autách už boli celý mesiac, teda v deň volebnej kampane či si to mám dole dať z auta alebo nie. Potom by sme mohli aj uvažovať o tom, či všetky billboardy, ktoré sú tak počas volebného moratória, či majú byť dole alebo nie. Je to veľmi také otáznne a kto vie, ako by pristupoval k konkrétnej situácii aj Ústavný súd. Samozrejme, bolo by zlé, ak by som si to na auto vylepil v deň volebného moratória, tak jazdil s autom. Tiež by sa malo posudzovať aj to, kedy to tam bolo a či sa to dá dať tak jednoducho dole. Ale ten problém nebýva len napríklad s plagátmi a s billboardami. Ale problém je aj napríklad, čo bol v posledných komunálnych voľbách, keď starosta obce chcel, aby ľudia prišli voliť. Bola to starostka v obci a v rozhlase vyzvala ľudí, aby išli voliť, ale žiaľ, aj ona kandidovala.

Karolína Lacová, moderátorka:

To bol ten prípad obce Tichý Potok z novembra 2018. Z vášho pohľadu ide v takomto prípade o nevedomosť, alebo možno o nejaké zámerné marenie volieb?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Ja si myslím, že skôr išlo o nevedomosť v tomto prípade, ale žiaľ, malo to fatálne následky, lebo voľby boli vyhlásené za neplatné, aj keď z nevedomosti, možno zo strany pani starostky. Takže asi to bola skôr nevedomosť v tom prípade, ja si myslím.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Domin, ešte teda ak sa vrátíme napríklad k tým autám a mestskej hromadnej doprave. Je explicitne zakázané, že počas týchto štyridsiatich ôsmich hodín by nemali napríklad premávať?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Vyslovene to upravené nie je, lebo naozaj ten zákon nie je až tak podrobný, aby myslel na takéto naozaj špeciality. Ale v minulosti to riešila aj štátna komisia pre voľby, ktorá sa zaoberala naozaj tým, že ak je auto polepené nejakým nejakým vizuálom nejakej politickej strany alebo kandidáta, že či jeho presun v čase volebného moratória sa dá považovať za porušenie toho volebného moratória. A tam je naozaj problém aj s tým možno, že účelom toho presunu, lebo môže ten presun naozaj spočívať v tom, že snaží sa tá strana alebo ten kandidát takýmto spôsobom vykonávať kampaň, ale môže to byť len presun toho majiteľa auta z nejakého bodu A alebo B, takže naozaj je to ťažké v praxi teda posúdiť.

Karolína Lacová, moderátorka:

Ešte ak sa vrátíme k tomu, čo hovoril pán Majerčák. Tie billboardy, megaboardy, prípadne nejaké svetelné tabule v tomto čase ich odstraňovať nikto teda nemusí. Ale tie billboardy, teda ten prvý prípad. Ale tie svetelné tabule, tam som našla, že je tu výnimka, že by mal ten prevádzkovateľ túto reklamu v tomto čase stiahnuť.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Tam je tiež ten problém, že to odstraňovanie tiež nie je explicitne v zákone napísané. Je to v podstate len nejaký dôsledok interpretácie zákona štátnou komisiou. K tým billboardom sa v minulosti vyjadřila, že v čase moratória nové sa nemôžu inštalovať, ale netreba tie staré nejakým spôsobom dávať teda preč. Pri tých nejakých elektronických billboardoch to môže byť trochu problém kvôli tomu, že to nie je statické a že tá informácia sa tam mení. Takže ale zákon teda na to vyslovene nemyslí, tak všetko sú to len nejaké interpretácie toho zákona, či už ústavným súdom alebo štátnou komisiou pre voľby.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, je tu nejaká nejaká taká, nejaký taký priestor na to, aby sme tú úpravu v tomto smere dotiahli? Z vášho pohľadu.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Je to. Ja si myslím osobne, že takú právnu úpravu prijať je veľmi, veľmi ťažké a je to veľmi zložitá. Myslieť na všetky tie nuansy, to aj ako kolega povedal, viete, je to veľmi ťažké. Preto sú aj úvahy o tom, či vôbec tá právna úprava vôbec volebnej kampane, či by mala byť, či by nemali byť iba tie základné veci riešené a najmä problém s tými sociálnymi sieťami. Nevieť vám povedať, či taká podrobná úprava, že by sa na všetko malo pamätať, či by bola možná a potom z druhej strany, či by bolo ju možné aj teda vymáhať jej dodržiavanie. Načo má byť zákon, ktorý by sme nevedeli vymôcť aj prostredníctvom sankcií, napríklad. Je to veľmi, ja si myslím, že je to veľmi problematické.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pozrime sa ešte aj na tie sociálne siete, ale teda, aby sme toto prvé také kolo ukončili. Máme tu, ide mi o to, že či sú takéto prípady viac, možno takými kuriozitami, alebo je to niečo, s čím sa stretávame pomerne často pred voľbami? Máme napríklad, a rovnako boli neplatné aj voľby starostu v obci Svinia z 10. novembra 2018. V poradí druhý kandidát kandidát poukázal na to, že deň pred voľbami iný kandidát zvolával Rómov do garáže, kde im hovoril, ako majú vyplniť hlasovací lístok a koho nemajú voliť. Dokonca počas volieb členovia komisie vyniesli schránku von z volebnej miestnosti. Nejaká skupina ľudí tam volila v aute. Čiže pán Domin, sú toto také kuriózne prípady? Alebo sprevádzajú každé voľby?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Tieto konkrétne sú asi také viac kuriózne. Ale naozaj, ako povedal pán kolega, to volebné moratórium je problematické pri tom praktickom dodržiavaní tej právnej úpravy. Takže pravidelne sa stretávame, asi sa budeme, žiaľ, stretávať s porušovaním toho volebného moratória, aj keď takéto kuriózne prípady asi nie sú časté, ale isté pochybnosti sú tam veľmi často pri jednotlivých voľbách.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, ešte ešte jeden taký prípad bol tiež v tých komunálnych voľbách. Teraz nie som si istá, v ktorom roku to bolo. Bolo to už, ale nebolo to v 2018tom. Tam sa zase rómskym spoluobčanom rozdávali fľaše alkoholu a tiež boli tie voľby rovnako ústavným súdom vyhlásené za neplatné. Tuto je nejaká hranica, ak ten kandidát.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Pani redaktorka, ja by som to trochu upresnil, lebo porušenie samotného moratória Ústavný súd, v súčasnosti to bude preskúmavať Najvyšší správny súd, ale tam Ústavný súd preskúmava nielen to, či došlo k porušeniu napríklad zákona, ale aj či takéto porušenie mohlo ovplyvniť výsledok volieb. Veď ak niekto dal horalky dvom voličom a rozdiel medzi prvým a druhým, napríklad kandidátom na starostu, je 1000 hlasov, tak asi tá intenzita porušenia nie je taká vysoká, že by ústavný súd, v súčasnosti správny súd, mali nejakým spôsobom vyhlásiť voľby za neplatné. Iné to je, čo sa týka deliktu, lebo delikt bol spáchaný. Buď mohlo ísť o priestupok, alebo o správny delikt, podľa zákona o výkone volebného práva, o volebnej kampani. Takže asi tak. A v súvislosti s tými billboardami a porušením volebnej kampane, kampaň to niekedy najčastejší bol dôvod vyhlásenie volieb za neplatné. Myslím si, že aj v Levoči raz, keď bol, keď boli problémy s voľbami, tak tiež v noci počas volebného moratória bol vyvesený plagát k iným plagátom. A de facto došlo k porušeniu, lebo nemal byť vyvesený v čase volebného moratória, ale bol. Keď to bolo takej intenzity porušenie, že vedelo to ovplyvniť výsledok volieb, tak v takom prípade by boli vyhlásené voľby za neplatné.

Karolína Lacová, moderátorka:

Proste len som sa chcela na to opýtať vlastne tou otázkou, že kedy už môžeme hovoriť o tom porušení zákona. Že keď trebárs sa rozdávali tie fľaše alkoholu počas tej doby tých štyridsiatich ôsmich hodín, že či už môžeme automaticky hovoriť, že bolo porušené moratórium?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Porušené určite bolo hej, lebo porušili zákon, lebo nie je možné rozdávať žiadne žiadne prostriedky na kampaň, teda ani vecné dary, ani vecné plnenia počas volebného moratória, tam zákon hovorí, že to nie je možné. Takže k porušeniu mohlo dôjsť a za to bude sankcia. Buď môže ísť o správny delikt, alebo o priestupok. Ale ešte samotné nemuselo by to znamenať, že budú voľby vyhlásené za neplatné, lebo tam sa skúma vždy intenzita porušenia.

Karolína Lacová, moderátorka:

Rozumiem. Pán Domin, tie sankcie. Povedzme si niečo k nim a možno aj z takého pohľadu, že v koľkých prípadoch, alebo či boli udeľované už v minulosti viackrát.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Tam tie sankcie za porušenie toho volebného moratória sú teda vo forme nejakej peňažnej pokuty. Niektoré teda má na starosti štátna komisia pre voľby, niektoré okresné úrady, ako spomínal aj kolega. Nemám prehľad o nejakých štatistikách, že do akej miery sa reálne reálne vymáhajú, ale tá štátna komisia určite tie pokuty ukladá, pokiaľ teda sa preukáže porušenie toho volebného moratória. A ako povedal kolega, tak naozaj je rozdiel, či dôjde k porušeniu volebného moratória a teda porušeniu zákona, k čomu dochádza pomerne často, žiaľ. Ale nie každé to porušenie má takú intenzitu, aby to bolo dôvodom pre zásah ústavného súdu alebo Najvyššieho správneho súdu do toho, aby vyhlásil voľby za neplatné.

Karolína Lacová, moderátorka:

Podľa toho, čo som ja našla, tak strana ak poruší moratórium, tak štátna volebná komisia môže udeliť pokutu od 30 tisíc do 300 tisíc eur. Tak je to správne?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Z hlavy tie čísla neviem, ale predpokladám, že áno. Takže tie pokuty sú pomerne veľké a vlastne odstupňované od toho, že či je tým porušovateľom politická strana alebo napríklad kandidát alebo nejaká iná osoba.

Karolína Lacová, moderátorka:

Áno, pri jednotlivcovi tam som zase našla, že od 3 tisíc eur do 100 tisíc eur, keď teda ide o fyzickú osobu. Pán Majerčák, vy ste spomenuli, že teda doposiaľ riešil tieto sťažnosti Ústavný súd a po zmene zákona sa bude žalobám podaným v spojených samosprávnych voľbách venovať dvadsať sudcov Najvyššieho správneho súdu. Budú to vlastne prvé voľby, ktoré budú rozhodovať Najvyšší správny súd. Môžu túto zmenu, môže táto zmena priniesť nejaké problémy? Aj keď teda hovorca súdu, ešte doplním, informoval, že sú pripravení na tú agendu, má tam rozhodovať okolo teda 20 sudcov. Z vášho pohľadu bude to mať hladký priebeh?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Ja si myslím, že bude to mať hladký priebeh, nakoľko tá judikatúra Ústavného súdu už je bohatá, a asi Najvyšší správny súd pôjde v súlade s tou judikatúrou Ústavného súdu, ktorá doteraz tu bola, asi nevymyslí nič nové. Ja si myslím, že tí sudcovia sú veľmi dobrí na Najvyššom správnom súde a judikatúru Ústavného súdu v tejto oblasti určite poznajú, takže osobne si myslím, že pôjde to v tej línii, ktorá aj doteraz bola.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Domin, súhlasíte?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Áno, myslím si, že áno. Ako keby tá línia bola iná, tak tam by bol problém s princípom nejakej právnej istoty. Takže naozaj, dá sa predpokladať, že Najvyšší správny súd nadviaže na judikatúru Ústavného súdu a keby ju chcel prekonať musel by mať na to nejaké závažné dôvody, nejaká závažná zmena, právne úpravy. A to pravdepodobne teda nenastalo.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, moratórium sa vzťahuje aj na náklady na kampaň a peniaze, ktoré kandidáti vykazujú na transparentnom účte v bankách. Počas moratória už tieto peniaze na účet chodiť nemôžu. Toto sa z vášho pohľadu dodržiava?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Nekontroloval som čísla účtov, ale už by nemalo zmysel, že by tie finančné prostriedky počas volebného moratória uškodili, lebo tie politické strany ani de facto nevedia využiť tie prostriedky na volebnú kampaň. Lebo na ten osobitný účet, ktorý je zriadený za účelom volebnej kampane, by mali finančné prostriedky prichádzať a použiť sa na volebnú kampaň. Ak by prišli počas volebného moratória, tak by sa mali vrátiť tomu, kto ich poslal. Tak to rieši zákon. Takže nevidím zmysel, že by prichádzali finančné prostriedky počas volebného moratória. Ak prídu, tak zákon to rieši. Lebo viete, keby niekto chcel urobiť na zlosť politickej strane alebo kandidátovi, tak mu pošle počas volebného moratória 2 eur, ja neviem.

Karolína Lacová, moderátorka: Rozumiem.

Takže v tomto v tomto problém nevidíte. Pán pán Domin, iný rozmer obmedzenia sa týkajú aj médií. Tie nesmú zverejňovať informácie o kandidátoch v ich prospech alebo neprospech. Toto je jednoznačné?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

No práveže žiaľ nie je, lebo naozaj je rozdiel aj v tom, že či ten kandidát je kandidát, ktorý zastáva funkciu a obhajuje tú funkciu, napr. teraz starosta nejakej obce alebo primátor mesta. Lebo naozaj tam je ťažko rozlíšiť, že čo je informácia nejaká v prospech jeho alebo v neprospech a čo len informovanie o nejakej bežnej činnosti tej obce. Takže tam naozaj v praxi môže vzniknúť aplikačný problém, že do akej miery teda sa môže, nemôže o tom kandidátovi informovať.

Karolína Lacová, moderátorka:

Čiže ak by trebárs to médium napríklad len čisto spravodajsky informovalo, tak to nie je v prospech ani v neprospech?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Áno, to by malo byť v poriadku, len môže byť potom problém rozlíšiť, že čo je nejaká tá spravodajské informácie a čo nie. Ale v zásade áno. Takto je to koncipované, že bežné spravodajstvo by nemalo byť problémom.

Karolína Lacová, moderátorka:

Čiže je to ale obtiažne v podstate aj v tomto prípade, že je to také.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Áno, v niektorých situáciách to môže byť obtiažne rozlíšiť.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, kampaň na internete z toho môjho pohľadu ako keby úplne vylúčená nebola. Len tam treba rozlišovať, či je platená alebo nie je. Ako je toto upravené?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Zákon vo všeobecnosti hovorí, že čo, on definuje, čo je to volebná kampaň, že je to činnosť, za ktorú sa obvykle platí úhrada, hej. Pokiaľ by sa za takú činnosť neplatila úhrada, tak asi by nebol tou volebnou kampaňou. Samozrejme, ešte musí smerovať k propagácii činnosti, cieľov a tak ďalej. To hovorí zákon. Čo sa týka sociálnych sietí, aj na sociálnych sieťach môže byť politická asi reklama, ktorá tam by vyskakovala cez rôzne sociálne siete, nechcem teraz menovať, ale politická reklama, ktorá vyskakuje vám, hej. Ale možno je to celkom ináč, keby niektorí zdieľali niečo na tých sociálnych sieťach, alebo by sa vyjadrovali k voľbám, alebo koho by oni chceli voliť, už súkromný priestor tam je. Nevie, či je to verejné miesto, na ktorom sa vyjadruje, či by to bolo sankcionované. Podľa môjho názoru tie sociálne siete asi nie sú verejným miestom.

Karolína Lacová, moderátorka:

Čiže ak by niekto napísal facebookový status, nejaký kandidát s výzvou, aby, aby ho ľudia volili, ale bolo by to na súkromnom profile, tak by to bolo v poriadku, ak by to nebolo zaplatené?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Neviem, či kandidát akoby sa posudzoval, keby to kandidát napísal a keby to napísala osoba, ktorá nie je kandidátom. Nevie ako by to posudzoval, ako to bude posudzovať štátna volebná komisia, ak by takéto sťažnosti prišli.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Domin, vy to ako vnímate?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Podobne, akože je to naozaj problém rozlíšiť. Existujú nejaké uznesenia štátnej komisie, ktorá povedala, že ak to nie je teda platený alebo sponzorovaný príspevok, tak to nie je volebná kampaň. Ale automaticky z toho vyvodzovať, že ten kandidát v čase moratória na svojom profile by mohol si robiť nejakú reklamu, by asi bol problém v praxi.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Domin, má volebné moratórium zmysel aj v ére práve týchto sociálnych sietí? Navyše teda ak vidíme, že nevieme to spoľahlivo odkontrolovať. Dá sa to vykladať rôzne. Navyše je tu aj ďalší problém, čo sa týka tých tých sociálnych sietí, alebo respektíve čo sa týka zahraničia. Takto, tie prieskumy sa napríklad v zahraničí v zahraničných médiách môžu zverejňovať. Nevzťahuje sa na ne zákaz. Čiže má to volebné moratórium v tomto v tejto dobe zmysel?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Áno, akože v tejto dnešnej digitálnej dobe je to teda legitímna otázka, že či to volebné moratórium má zmysel. Ja sa domnievam, že istý zmysel má, že ono naozaj slúži, alebo malo by slúžiť nejakému upokojeniu takej tej vyhrotenej atmosféry pred voľbami, aby aj volič si mohol slobodne rozmyslieť teda komu svoj hlas dá a komu nie. Naozaj, problém je, že pri tých sociálnych sieťach alebo pri tej kampani vedenej v nejakom digitálnom priestore je problém s tým vymožením tej právnej úpravy. Takže nájsť nejakú ideálnu právnu úpravu tej kampane môže byť teda toho moratória môže byť teda reálne problém.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, ako sa vy na to pozeráte? Mali sme tu z minulosti nie tak dávnej snahy o to, aby to volebné moratórium bolo až päťdesiat dňové, teda to bolo pred voľbami v roku 2020. Nakoniec teda to päťdesiat dňové volebné moratórium nemáme. Ale ako sa vy pozeráte na to, koľko by malo trvať optimálne? A mali by sme vôbec o ňom debatovať?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Čo sa týka volebného moratória, pani redaktorka, to je veľmi ťažko o tom rozprávať, či by malo byť alebo nemalo byť. O tom sa vedie vedú rôzne vedecké diskusie, odborné diskusie na vedeckých úrovniach, na seminároch a sú rôzne názory. Samotné volebné moratórium je vlastne obmedzením slobody prejavu aj práva na informácie. Viete, niektoré štáty vôbec nemajú volebné moratórium, niektoré štáty majú volebné moratórium 24 hodín pred voľbami, Česká republika napríklad úplne vypustila volebné moratórium, Poľsko má dvadsaťštyri hodín pred voľbami. Takže ak najmä, či to má zmysel? Zmysel to by malo vtedy, ak by, aby sa zabezpečila napríklad rovná rovnaký prístup alebo právo, aby to právo volebné bolo rovné pre všetky subjekty. Ťažko mi o tom hovoriť, že či to volebné moratórium má zmysel a najmä keď sú ste sociálne siete.

Karolína Lacová, moderátorka:

Ide mi o taký ten váš pohľad. Že ak sa teda vrátim ešte do toho roku 2020 alebo 2019. Vtedy sa veľa hovorilo o tom, že 50 dňový zákon je unikátom v Európe ale aj svetovým. Tam nás porovnávali s takými štátmi ako Kamerun, Bolívia. Čiže vieme povedať aspoň to, že takým tým európskym štandardom je nejaké dvoj, trojdňové moratórium?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Jeden deň, dva dni.

Karolína Lacová, moderátorka:

Jeden deň, dva dni.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Jeden deň, dva dni. Keby bolo 50 dňové moratórium, ja si myslím, že keby sa to dostalo na Ústavný súd, tak Ústavný súd by vyhlásil tak takýto zákon, že nie je v súlade s ústavou, najmä s právom na slobodu, slobodu prejavu. Lebo nemá to opodstatnenie. Viete, zase musíme skúmať tú proporionalitu. Že za akým účelom? Čo s tým sleduje zákonodarca ak by stanovil to volebné moratórium na päťdesiat dní. To podľa môjho názoru by nebolo opodstatnené a nebolo odôvodnené, lebo zmyslom celého moratória je zabrániť tomu, aby v posledný deň alebo možno predposledné dva dni dochádzalo k zverejňovaniu nejakých informácií, ktoré kompromitujúce kandidátov, lebo vtedy je tá kampaň asi možno najagresívnejšia, najhoršia a je to záverečná fáza a tí protikandidáti už by sa nevedeli možno ani brániť. Predstavte si, že by v sobotu alebo v piatok zverejnil niekto kompromitujúce informácie a reakcia by vyžadovala dlhší čas, hej, a už sa nevie brániť. Tak práve, aby sa tomu zabránilo. Možno to je zmyslom toho volebného moratória.

Karolína Lacová, moderátorka:

Teda tí zástancovia hovoria aj o tom, že respektíve politické strany v roku 2019 hovorili, argumentovali tým, že prieskumy sú kúpené, sú sfalšované. Bola tam aj iná časť ľudí, ktorá hovorila o tom, že potrebuje ten volič nejaký priestor na to, aby sa rozhodol. Zase iní hovorili, odborníci, že sa rozhoduje až v tej volebnej miestnosti. Pán Domin, teda vy to ako vnímate?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Ja by som možno ešte pre upresnenie len zdôraznil, že tých 50 dní sa týkalo len zverejňovania výsledkov volebných prieskumov, ale zákaz vedenia volebnej kampane bol ten tých 48 hodín. Ako tých 50 dní sa mi zdá naozaj veľa, ako povedal kolega, tam je to neproporcionálne, neprimerané obmedzenie slobody prejavu a práva na informácie. Ako, myslím si, že skôr by sa zákonodarca, ak to chce riešiť, mal zaoberať nejakým skvalitnením toho, ako sa prieskumy vykonávajú. Možno stanovením nejakých štandardov na to, ako by tie prieskumy mali vyzerať, ak teda tvrdíme, že sú kúpené.

Karolína Lacová, moderátorka:

Čiže ísť radšej touto, touto cestou?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Skôr touto, skvalitniť prieskumy ako ich teda rovno zakázať, lebo to je naozaj také zjednodušovanie si práce V podstate zo strany zákonodarcu.

Karolína Lacová, moderátorka:

Je cestou možno aj to uvažovať, že by sme nemali to moratórium v zákone, ale že by šlo len o nejakú formu samoregulácie? Že by to bolo takzvané neoficiálne moratórium, ak to tak nazvem?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

To si neviem veľmi predstaviť, ako by to fungovalo, možno pri tom našom politickom nastavení. Neviem si to veľmi predstaviť, či by sa to nejako dodržiavalo, keby to bolo vo forme nejakého nepísaného pravidlo.

Karolína Lacová, moderátorka:

Myslím, myslím tak, že by, že by bolo úplne vypustené kvázi, že by sme nemali moratórium.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Ako, tak to je jedno z riešení presne ako sa bavíme o tom, že je ťažké vymôcť pravidlá volebného moratória. Takže jedno z riešení je buď tie pravidlá nastaviť lepšie a druhé riešenie tie pravidlá úplne vypustiť a nechať to na nejakú voľnú súťaž až do tej poslednej chvíle. Ale teda obávam sa, akoby to potom dopadlo.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák, súhlasíte s tým, že by sme možno mali viac upraviť tie prieskumy, tie pravidlá pri predvolebných prieskumoch?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Plne súhlasím s tým, čo kolega Domin povedal. Si zoberte, aká je u nás politická kultúra, skoro žiadna. Takže v takejto takejto spoločnosti, kde tá politická kultúra je veľmi na nízkej úrovni, tak asi je potrebná tá právna úprava podrobnejšia. Nemôžeme to nechávať iba na dobrú vôľu ľudí, lebo tá v súčasnosti u nás asi absentuje pri politických špičkách.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Domin, na záver také zhrnutie. Ak by sme sa mali polemizovať, ak by sme mali polemizovať o tom, či je to moratórium prežitkom alebo nie, tak ako by ste na to odpovedali?

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Ak by sme nebrali do úvahy tie sociálne siete, tak by som povedal, že prežitkom nie je, ale keď ich berieme do úvahy a teda asi naozaj sa veľká časť tej kampane presúva práve na tie sociálne siete, tak sa naozaj môže javiť ako istý prežitok.

Karolína Lacová, moderátorka:

Pán Majerčák?

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Podobne ako pán kolega Domin, taktiež sociálne siete, v súčasnosti tá elektronizácia je na inom stupni než tá to volebné moratórium s ktorou bolo, ktoré bolo pôvodne zavedené. Neskôr sa od toho upúšťalo a v súčasnosti neviem, prečo to zákonodarca vôbec v roku 2014 naspäť vlastne upravil, lebo do roku 2014 skôr tá tendencia bola celkom zrušiť to volebné moratórium.

Karolína Lacová, moderátorka:

Ďakujem pekne. Toľko Tomáš Majerčák z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Tomáš Majerčák, právnik z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**:

Ďakujem veľmi pekne. Pekný deň Vám prajem.

Karolína Lacová, moderátorka:

A taktiež Marek Domin z Univerzity Komenského v Bratislave.

Marek Domin, právnik z Univerzity Komenského v Bratislave:

Ďakujem pekne. Pekný deň tiež.

Karolína Lacová, moderátorka:

Od techniky Juraj Týma, dramaturg Jakub Sudek a v štúdiu bola Karolína Lacová.

Opustil nás Otakar Hrabovský [✉](#)

📅 27. 10. 2022, 13:42, Zdroj: basket.zoznam.sk [✉](#), Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 1 666 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 272 Eur

Publikované: 27.10.2022 Autor: basket.sk

S ľútosťou oznamujeme, že vo veku 73. rokov nás opustil košický basketbalový tréner Otakar Hrabovský.

Otakar Hrabovský sa narodil 1.9.1949. Ako mládežnícky odchovanec Lokomotívy Košice hral za mužov Lokomotívy, popri štúdiu v Bratislave za Slávia SVŠT a po návrate do Košíc za Sláviu **UPJŠ**. Na trénerskú dráhu sa vydal v roku 1976 v ženskej zložke Lokomotívy Košice. Od roku 1977 do roku 1988 pôsobil pri mládeži ZŤS Košice, kde so staršími žiačkami v roku 1983 obsadil na majstrovstvách Slovenska 2. miesto. V rokoch 1989–1991 viedol mužov Slávie **UPJŠ** Košice, v sezóne 1998/1999 mužov DBC Košice v druhej najvyššej súťaži. V rokoch 2000–2002 pôsobil v ženskom klube Union Košice. Od roku 2007 do roku 2014 pôsobil v Slávii TU Košice, kde v roku 2008 obsadil s kadetmi na majstrovstvách Slovenska 2. miesto a v roku 2010 získal titul s družstvom juniorov. V sezónach 2014–2017 pôsobil v dievčenskom klube CBK Košice.

Autor: DANNAX, spol. s r.o. || Publikované: 27.10.2022 Autor: basket.sk

Správy RTVS [🔗](#)

📅 27. 10. 2022, 15:00, Relácia: **Správy RTVS**, Stanica: **Rádio Regina (stred)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 1589 Eur**

[strojový prepis] ... *poslednej chvíle. Ale teda obávam sa, ako by to potom dopadlo. Súhlasil aj Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Tvrdí, že v situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, nie je potrebná podrobnejšia legislatívna úprava. Právnici navyše dopĺňajú, že situáciu komplikujú sociálne siete, na ktoré sa veľká časť predvolebnej kampane...*

Dubček zdolal TYDAM a má prvú výhru v sezóne [↗](#)

📅 27. 10. 2022, 15:11, Zdroj: basket.zoznam.sk [↗](#), Vydavateľ: Zoznam, s.r.o., Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 666 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 272 Eur

Publikované: 27.10.2022 Autor: basket.sk Foto: Marek Leško

Prvoligové družstvo Dubček Bratislava už odohralo štyri zápasy tejto sezóny 1. ligy žien a konečne si vybojovalo aj prvé víťazstvo, keď na domácej palubovke vysoko zdolali košický TYDAM o 23 bodov v pomere 74:51.

Košičanky do hlavného mesta pricestovali v oklieštenej zostave, keď na duel nastúpilo len sedem basketbalistiek, z nich sa strelecky najviac darilo Linde Flešárovej, ktorá prispela 16-imi bodmi, 16-imi doskokmi zas prispela Alexandra Mončeková, tá pridala aj 10 bodov. Na domácej strane dominovala Barbora Urbanová s 20 bodmi a 12 doskokmi a na dvojciferný počet bodov sa dostali ďalšie štyri hráčky.

1. liga žien 2022/23 – 3. kolo

Dubček Bratislava – TYDAM **UPJŠ** Košice 74:51 (41:31)

Najviac bodov: Urbanová 20 (12 doskokov), Bachorová, Arendáčová a Olšová po 11 – Flešárová 16, Mončeková 10 (16 doskokov), Evelleyová 7 (11 doskokov)

Autor: DANNAX, spol. s r.o. || Publikované: 27.10.2022 Autor: basket.sk Foto: Marek Leško

Správy [↗](#)

27. 10. 2022, 16:00, Relácia: **Správy**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **33 387 GRP**; **0,74 OTS**; **0,01 AVE**; **2712 Eur**

[strojový prepis] ... *obávam sa, ako by to potom dopadlo. Súhlasil aj Tomáš Majerčík z univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Tvrdí, že v situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, je potrebná podrobnejšia legislatívna úprava. Právnicki navyše dopĺňajú, že situáciu komplikuje sociálne siete, na ktorej sa veľká časť predvolebnej kampane presunul, a preto sa moratórium...*

Správy RTVS [🔗](#)

📺 27. 10. 2022, 16:00, Relácia: **Správy RTVS**, Stanica: **Rádio Regina (stred)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Ďalšie zdroje: **Správy RTVS**

Dosah: **23 672 GRP**; **0,53 OTS**; **0,01 AVE**; **2915 Eur**

[strojový prepis] Súhlasí aj Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. V situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, je podľa neho potrebná podrobnejšia právna úprava. Právnicki doplnili, že situáciu komplikujú aj sociálne siete, na ktorej sa veľká časť predvolebnej kampane presunula. Z tohto hľadiska sa moratórium môže javiť ako prežitok. Sociálne...

Správy zo západného Slovenska [↗](#)

27. 10. 2022, 16:00, Relácia: **Správy zo západného Slovenska**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 1457 Eur

[strojový prepis] ... potom dopadlo, súhlasí aj Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. V situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, je podľa neho potrebná podrobnejšia právna úprava. Právnici doplnili, že situáciu komplikujú aj sociálne siete, na ktorej sa veľká časť predvolebnej kampane presunula. Z tohto hľadiska sa moratórium môže javiť ako...

Viac medikov neprinesie viac lekárov do praxe [🔗](#)

📅 27. 10. 2022, 19:32, Relácia: **Správy RTVS**, Stanica: **RTVS**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: **136 363 GRP**; **3,03 OTS**; **0,03 AVE**; **17127 Eur**

Janette Štefánková, moderátorka:

Ponuka ministra financií, ktorý verejne sľúbil, že štát preplatí štúdium 500 medikov navyše, nie je realizovateľná. Lekárske fakulty nedokážu pripraviť toľkých budúcich lekárov. Určite nie od budúceho roka.

Andrej Bálint, moderátor:

Už teraz pri aktuálnych počtoch študentov je problémom najmä praktická výučba.

Iveta Vanková, redaktorka:

Na Slovensku máme štyri lekárske fakulty. Ročne skončí medicínu zhruba 1200 ľudí. Do zahraničia odíde asi 20 % z nich. Dôvodom sú najmä zlé pracovné podmienky.

Laura Banovčanová, prezidentka Slov. asoc. študentov medicíny:

Je naozaj nedostatok voľných pracovných miest, možnosti sú otvorené iba v menších nemocniciach, v okrajových, kde je to vybavenie a napríklad možnosti výskumu a podobne, sú predsa len limitovanejšie než vo väčších nemocniciach.

Iveta Vanková, redaktorka:

Prijať 500 ďalších študentov je podľa fakúlt nereálne. Tá najväčšia je schopná vyvzdeliť do 50 lekárov navyše, aj to za podmienky, že sa zvýši počet lôžok pre prax. Lôžka totiž chýbajú preto, že nie sú sestry.

Juraj Šteňo, dekan Lekárskej fakulty UK v Bratislave:

Potrebujem zdravotné sestry zaplatiť tak, aby nielen neodchádzali, aby sa naopak prinavracali naspäť, lebo ináč tie financie, ktoré budú venované na rozvoj lekárskeho štúdia, nepadnú na úrodnú pôdu.

Iveta Vanková, redaktorka:

Podľa lekárskej fakulty v Košiciach nestačí, ak štát zvýši platby pre slovenských študentov na úroveň tých zahraničných. Potrebné budú aj ďalšie zdroje.

Jaroslava Oravcová, hovorkyňa Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach:

Za rozumné považujeme navýšenie počtu študentov o zhruba 50, max. 80. Limituje nás totiž aj počet, aj veľkosť našich posluchární, prístrojové vybavenie pracovísk, množstvo a kvalita pedagógov a podobne.

Iveta Vanková, redaktorka:

Slovenská zdravotnícka univerzita sa nateraz nechcela vyjadriť, koľkých študentov navyše dokáže prijať. Čaká na oficiálne podmienky zo strany štátu. Aj Jesseniova fakulta v Martine.

Andrea Čalkovská, dekanka Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine:

Avizovali sme okolo tých 20 možno 30. Všetko závisí od toho nastavenia, že či naozaj dôjde k podpisu nejakej zmluvy, ako bude nastavená tá schéma financovania.

Iveta Vanková, redaktorka:

Poslanec Marek Krajčí sa pre RTVS vyjadril, že by mala vzniknúť aj ďalšia lekárska fakulta.

Marek Krajčí, poslanec NR SR /OLANO/:

Teraz exkluzívne Prešovská univerzita má záujem otvoriť lekársku fakultu, tam sa predpokladá, že by mohla generovať 200 študentov.

Iveta Vanková, redaktorka:

Viac študentov medicíny však nemusí automaticky znamenať aj viac lekárov v praxi.

Laura Banovčanová, prezidentka Slov. asoc. študentov medicíny:

Pre nás je veľmi dôležité priniesť systémovú zmenu do toho, ako zdravotníctvo ako také funguje. Čiže zlepšiť podmienky, do ktorých ako absolventi po ukončení štúdia na lekárske fakultách prichádzame.

Iveta Vanková, redaktorka:

V opačnom prípade zvýšenie počtu študentov na lekárske fakultách povedie iba k tomu, že vychováme viac lekárov pre zahraničie.

Iveta Vanková, RTVS.

Správy [↗](#)

27. 10. 2022, 20:00, Relácia: **Správy**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **33 387 GRP**; **0,74 OTS**; **0,01 AVE**; **2448 Eur**

[strojový prepis] ... **Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Tvrdí, že v situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, je potrebná podrobnejšia legislatívna úprava. Právnicki navyše dopĺňajú, že situáciu komplikujú sociálne siete, na ktoré sa veľká časť predvolebnej kampane presunul, a preto sa moratórium môže javiť ako prežitok. Sociálne siete a v súčasnosti tá elektronizácia je...

Lekárske fakulty nedokážu pripraviť 500 študentov medicíny navyše [↗](#)

📅 27. 10. 2022, 20:07, Zdroj: spravy.rtvs.sk [↗](#), Vydavateľ: Rozhlas a televízia Slovenska, Autor: Patrik Mindžák, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 31 924 GRP: 0,71 OTS: 0,01 AVE: 921 Eur

Problémom je najmä praktická výučba.

27. 10. 2022 20:07:01

Ponuka ministra financií Igora Matoviča (OLANO), ktorý verejne sľúbil, že štát preplatí štúdium 500 medikov navyše, nie je realizovateľná. Lekárske fakulty nedokážu pripraviť toľkých budúcich lekárov.

Určite nie od budúceho roka. Už teraz, pri aktuálnych počtoch študentov, je problémom najmä praktická výučba.

Na Slovensku máme štyri lekárske fakulty. Ročne skončí medicínu zhruba 1 200 ľudí. Do zahraničia odíde asi 20 % z nich. Dôvodom sú najmä zlé pracovné podmienky.

Prijať 500 ďalších študentov je okrem toho podľa fakúlt nereálne. Tá najväčšia je schopná vyvzdeliť do 50 lekárov navyše, aj to za podmienky, že sa zvýši počet lôžok pre prax. Lôžka chýbajú najmä preto, že nie sú sestry.

„Je nedostatok voľných pracovných miest vo väčších nemocniciach, možnosti sú otvorené iba v menších, okrajových, kde to vybavenie a možnosti výskumu sú limitovanejšie,“ vyjadrila sa prezidentka Slovenskej asociácie študentov medicíny Laura Banovčanová.

Podľa Lekárskej fakulty v Košiciach nestačí, ak štát zvýši platby pre slovenských študentov na úroveň tých zahraničných. Potrebovať budú ďalšie zdroje.

„Za rozumné považujeme navýšenie počtu študentov o zhruba päťdesiat, maximálne osemdesiat. Limituje nás totiž aj počet aj veľkosť našich posluchární, prístrojové vybavenie pracovísk, množstvo a kvalita pedagógov a podobne,“ povedala hovorkyňa Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach Jaroslava Oravcová.

Súvisiaci článok V Rooseveltovej nemocnici chýbajú operačné sestry

„Podľa nás je veľmi dôležité priniesť systémovú zmenu do toho ako to zdravotníctvo ako také funguje, čiže zlepšiť podmienky, do ktorých ako absolventi po ukončení štúdia prichádzame,“ dodala Banovčanová.

Viac študentov medicíny však nemusí automaticky znamenať aj viac lekárov v praxi. V opačnom prípade zvýšenie počtu študentov na lekárske fakultách povedie iba k tomu, že Slovensko vychová viac lekárov pre zahraničie.

Autor: Patrik Mindžák

Deti zomierajú, lebo sa o ne nemá kto starať [✉](#)

28. 10. 2022, Zdroj: **Denník N**, Strany: 4, 5, Vydavateľ: **N Press, s.r.o.**, Autor: **Veronika Folentová**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 13 000 GRP: 0,29 OTS: 0,00 AVE: 5999 Eur

Rubrika: ROZHOVOR

Marihuana je dnes už smiešna vec, hovorí detská psychiatrička Terézia Rosenbergerová. Keď bola na jar výzva na jedenie liekov, jedno dievča po nej zomrelo

Terézia Rosenbergerová je hlavná odborníčka pre detskú psychiatriu ministerstva zdravotníctva. V univerzitnej nemocnici v Košiciach má ambulanciu, kde sa venuje desiatkam detí. V rozhovore hovorí o tom, ako ťažko zvládajú návrat do školy, aké sú dnes možnosti liečby pre deti s anorexiou či depresiou, ale aj o tom, aké chyby robia rodičia vo výchove.

Ako sa zmenil duševný stav detí po pandémie?

Podľa skúseností z ambulancie rozdeľujem pandémiu na asi štyri obdobia. Prvé prinieslo pre nás všetkých prekvapenie a strach, obrovskú úzkosť. Nik nevedel, čo sa stane, všade sme čítali, koľko je chorých, hospitalizovaných, mŕtvych. Pandémia si vynútila sociálnu izoláciu, deti ostali doma. Rodičia na takúto situáciu neboli pripravení. Niektorí sa učili s deťmi, väčšina detí sa neučila. Všetci dúfali, že to bude týždeň, dva; nik nepočítal, že to bude trvať tak dlho. Do ambulancie najčastejšie prichádzali deti z detských domovov, deti s autizmom a deti s veľkou úzkosťou či strachom po smrti blízkych. Deti z detských domovov boli naučené na určitú voľnosť, mnohé sa rady potulovali, navštevovali svoje rodiny a zrazu boli zatvorené. Prejavovali sa ťažké poruchy správania. Deti s poruchami z autistického spektra, teda hlavne s autizmom, boli naučené chodiť do zariadenia, kolektívu, kde bol režim a systém. Rodičia s nimi doma netrúfali tráviť väčšinu času. Odrazu zostali doma, rodičia s nimi nevedeli pracovať, štruktúra programu a režim sa narušili. Rodičia nevládali, nevedeli, čo s nimi robiť, ako sa učiť, ako ich zabaviť. Na oboch stranách – aj u rodičov, aj u detí – sa zvýšila agresivita a nepokoj.

Aká bola druhá vlna?

Deťom sa zmenil život, odrazu mohli robiť veci, ktoré dovtedy neskúsili. Začali utekať z domu, tajne sa stretávali s priateľmi, hlavne stredoškolská mládež vyhľadávala chaty – veď tam boli izolovaní, nemohli sa nakaziť, stretávali sa v prírode, veď prechádzky boli dovolené. Rozmohli sa úteky, klamstvá aj závislosti. Mnohí si zvykli, že doma je dobre, niektorí tam aj popíjali. Mala som siedmaka, ktorý si otvoril fľašku vína, zapálil si cigaretu a fajčil tak, aby to učiteľka videla na obrazovke. Keď sa ho spýtala, čo to robí, odvrkol, že je doma. Nohy mal na stole a provokoval. Deti skúšali, kde je hranica, čo môžu a čo nie. Veľa detí malo úzkosť a depresiu, lebo stratili kamarátov. Veľmi sa rozmohlo online šikanovanie. V tretej vlne sa posilnila agresivita, šikanovanie, závislosti. Deti úplne zleniveli.

Ako sa to prejavuje?

Neboli motivované učiť sa. Prestali chodiť na krúžky, mali veľa voľného času, všetko bolo na webe, žili na mobiloch a počítačoch. A nie všetky deti počítače mali. Mala som učiteľku, ktorá mohla učiť len večer, lebo cez deň nemala signál. Rodičia sa sťažovali, zlostili, že musia sedieť s deťmi a majú zabíť celý deň. Boli aj rodiny, kde mali len jeden počítač a matka musela byť pripojená a pracovať z domu. A tri či štyri deti mali jeden počítač, na ktorom sa mali učiť. Bolo to nemožné pre všetkých. Rástla agresivita, násilie a v rodinách bolo veľa nepokoja. Veľa rodín sa rozpadlo. Mnoho rodičov prišlo o prácu, zomrelo veľa starých rodičov, ale aj mladých ľudí. Bolo to zlé obdobie.

Teraz sme v ktorej fáze?

Teraz je štvrtá. Veľmi veľa detí prichádza s tým, že chcú individuálny študijný program, nechcú chodiť do školy. Zvykli si byť doma, je to pohodlnejšie, raz za čas idú na preskúšanie, kde dostanú jednoduché otázky. Nemusia sa učiť toľko ako v škole, vstanú na poslednú chvíľu, môžu počas výučby jesť, lebo na chvíľu vypnú kameru, alebo sa hrať na tablete a tváriť sa, že študujú.

Nezvládajú návrat do školy?

Nie. Najmä ak ide o autistické deti, deti s Aspergerovým syndrómom, ale aj o tie, u ktorých sa v škole vyskytlo online šikanovanie. Aj tie chcú zostať doma. Prestali chodiť na krúžky, vysoké percento detí nemá žiadne záľuby, nikam nechodí. Na krúžky chodia na prvom stupni, keď ich ešte rodičia donútia, ale potom málokto. Deti sú doma samy, u mnohých sa rozvíjajú závislosti.

Aký veľký problém sú závislosti?

Veľa detí sa poškodzuje, je to ako epidémia. Púšťajú si to cez internet a jeden pred druhým sa vystatujú. Keď chce niekto zapadnúť, robí somariny, aby ho prijali do skupiny. Na jar bola veľká súťaž o to, ktoré dieťa zje viac liekov. Zomrelo nám dievča, druhé skočilo pod vlak, viacero detí bolo na ARO v kritickom stave. Len pre hlúposť – kto viac znesie, kto viac skombinuje a kto čo vydrží. Skúšajú kombinovať lieky, extrakty z liekov. Marihuana je dnes už smiešna vec. Deti z prvého stupňa nad tým kývnu rukou. Mnohé používali aj nikotínové vrecúška, ktoré mohli mať pod rúškom a nebolo to vidieť. Keď prišla učiteľka, prehltli to. Nik ani nevedel, že niečo také majú, len zrazu boli zmenené, vydráždené a správali sa inak. Bolo toho veľa a boli to malé deti.

V akom veku?

Už aj na prvom stupni základnej školy. Vymieňali si medzi sebou informáciu, ako sa s vrecúškami vedia sústrediť a ako im to pomáha. A neboli to cigarety, ktoré rodičia vidia. Ale máme napríklad skupinu detí s ADHD, ktoré môžu reagovať aj paradoxne, teda výsledok takýchto látok môže byť úplne iný, sú podráždené, nervózne. Vedľajším účinkom je aj tachykardia, teda zrýchlená činnosť srdca, potenie, začervenanie a nervozita. V literatúre sa opisuje aj smrť, ale takéto dieťa sme, chvalabohu, nemali.

Klasické formy návykových látok ako alkohol, cigarety či marihuana idú do úzadia a častejšie sú lieky či iné formy?

Na východe bola na začiatku pandémie herba. Ide o trávy postriekané chemickými látkami. Keď to skonzumovali, ich správanie bolo úplne mimo racionálnej kontroly. Našťastie sa to veľmi nerozšírilo. Zato bolo veľmi veľa samovražedných pokusov aj dokonajších samovrážd. Mali sme tri alebo štyri po sebe. Boli to malé deti. Štrnásť či pätnásť rokov, to je veľmi málo na to, aby už nechceli žiť. Máme veľa detí, ktoré prídu, lebo chcú zomrieť, zabiť sa, nechcú tu byť a nie je im dobre. Možno je to aj preto, že dnes rodičia riešia všetko za deti. Deti potom nevedia riešiť bežné konflikty, nevedia zniesť, že im niečo nevyjde, lebo sú nastavené, že keď niečo chcú, musí to byť. Ak sa niečo nepodarí, nevidia iné riešenie, len sa zabiť alebo si ublížiť. Nevedia, ako to zvládnuť, nevedia riešiť bežné problémy a konflikty. Všetko, čo nie je hneď a teraz, je tragédia.

Aké skupiny detí sa pokúšajú o samovraždu?

Ide to naprieč spoločnosťou. Mám veľa detí z dobrých rodín – majú všetko a hľadajú iné zážitky, ktoré sa za peniaze kúpiť nedajú. Preto experimentujú, poškodzujú sa a pri intoxikácii to výrazne preženu, až sa to môže skončiť sebazabitím. Alebo jazdia na kolobežke či bicykli tak nebezpečne, aby im hrozilo zranenie či smrť. Vedia, že sa to tak môže skončiť, a aj tak idú do toho. Chcú mať iný zážitok. Za peniaze už majú všetko, lebo rodičia im všetko kúpia.

Čo by mali rodičia robiť inak?

S radami veľmi nepochodím. Keď poviem, že by deti mali doma pomáhať, tak mi na sociálnej sieti píšu, že som komunistka a také veci sa dnes už nerobia, lebo majú upratovačku, umývačku riadu. V rodinách, kde sú rodičia aspoň trochu reálni, máme systém, že napíšu domáce práce na lístoček a každý piatok si každý člen vyžrebuje rovnaký počet lístočkov a robí to týždeň. Na konci týždňa môže dostať vreckové. Keby deti mali pravidelné vreckové, za ktoré si môžu kúpiť aj hlúposť, možno by si ju ani nekúpili alebo si kúpenú vec budú vážiť. Ale rodičia im všetko kúpia, a tak si deti bežné veci nevážia.

Závislosti majú deti z toho, že sme rozmaznaní?

Môže to byť z presýtenia a prebytku. Časť závislostí je z deprivácie – nie som šťastný a takto si chcem pomôcť. Ale jedna časť závislostí je aj z prebytku. Všetko, čo si nekúpim za peniaze, si nahradím netradičným zážitkom.

Je dnes u detí väčší problém skúšanie liekov ako alkohol?

Alkohol je a bude problém. Je rozšírený aj medzi dievčatami a v nízkych vekových skupinách. Od siestej triedy základnej školy deti bežne pijú alkohol aj fajčia. Kúpia si to cez prestávku či po vyučovaní. Pijú nalačno, rovno z fľaše. Účinok je rýchlejší a horší. Všetky chcú byť silné a odvážne ako chlapci, dievčatá sú dnes málo dievčenské. Idú do vecí ako chlapci. Aj bitky sú rovnako časté ako u chlapcov, len chlapci si jednu či dve strelia a dievčatá používajú zákerné techniky – šklbú sa, škrtia, ťahajú za vlasy. Bitky dievčat sú horšie.

Čo je po pandémii pre duševné zdravie detí najnebezpečnejšie?

Nadmerné používanie sociálnych sietí. A tam je oveľa viac zbytočných a nezmyselných informácií ako doteraz. Šikanovanie, deti sú tvorivé, každé príde s nejakou hlúposťou a ostatní to zopakujú. Napríklad tohtoročná tretiačka v minulom školskom roku prišla s tým, že im spolužiačka nakázala, aby všetky dievčatá prišli oblečené v čiernom, inak sa s nimi nik nebude kamarátiť. To sú osemročné deti a už tam je takýto teror. To malé dieťa je bezradné, nevie si predstaviť, že sa s ním nebude nik kamarátiť. A tak v čiernom príde. Tieto výzvy sa robia v čoraz nižšom veku a zhoršuje sa to. Ďalej je tu zmena sociálneho statusu. Čoraz viac ľudí sa má horšie. Dieťa to nechápe, aj ono chce mať mobil, pekné šaty, dobré jedlo...

Ako sa to prejavuje?

Deti chcú mať to, čo majú ostatní. Prišli k nám rodičia s dcérou, lebo ukradla peniaze, aby si kúpila slúchadlá za 50 eur. Všetky spolužiačky ich už majú a smejú sa jej, že ona ich nemá. Tak si peniaze na ne ukradla. Sú deti, ktoré za peniaze posielajú svoje fotografie a komunikujú s ľuďmi, aby mali dobré šaty a veci. Deti sme naučili, že mať je dôležité. Sme priveľmi konzumní. Je to bezvýhodiskové. Stále je v spoločnosti veľa úzkosti, strachu, je tu strašenie, že nebude elektrina, voda, vajcia, vedľa je vojna. Ani moja generácia už našťastie nezažila vojnu a nevieme si to predstaviť. Žijeme v strachu a to vplýva na situáciu v rodinách.

Aká generácia dospelých vyrastie z týchto detí?

Netuším. Niekedy týmto deťom nerozumiem. Chodíme do táborov a deti sa nevedia hrať. Behajú, kričia, sedia vedľa seba a píšu si. Nič ich nezaujíma, nevedia sa spolu rozprávať, všetko ohundrujú. Ísť sa prejsť je katastrofa, nie sú naučené nikam chodiť. Ešte tak na kúpalisko, kde môžu niečo podchvíľou zjesť alebo si kúpiť. Táto generácia však nikdy inak nežila. Moja generácia bola naučená na iný život a my starí a starší sme mnoho vecí stále neprijali, lebo tomu nerozumieme. Aj preto sme nešťastní. Deti, ktoré sa v tejto dobe narodili, však nič iné nepoznajú, je to pre ne norma a neriešia, že by to mohlo byť aj inak. A prichádza generácia veľmi arogantných rodičov.

Ako to vyzerá?

Chcú mať všetko a hneď. Táto generácia rodičov veľmi selektuje. Povedia, čo všetko im prekáža a čo nechcú. Dnes prišiel otec, ktorého syna nechceli vziať na školský výlet, lebo má pečiátku, že bol na vyšetrení u psychiatra. Odo mňa chcel, aby som sa zaručila, že na výlete nič neurobí. Ale ako sa mám zaručiť, že sa nič nestane, že ho nik nevyprovokuje? A otec mi s plačom povie, že rodičia spolužiačok nechcú, aby jeho syn s nimi chodil do školy, lebo bol na psychiatrii. Psychiatria je pre ľudí. Veľmi veľa ľudí chodí na vyšetrenia a nie je to hanba ani hendikep. Duševné zdravie je najdôležitejšie, keď nefunguje centrála, nefunguje nič.

Je to u detí väčšia stigma ako u dospelých?

Deti to prežívajú ako veľkú frustráciu, lebo zažívajú výsmech. Prichádzajú s tým, že nechcú byť pacienti. Boja sa výsmechu. Veľa rodičov prichádza, aby sme im vypýtali pečiátku z iného oddelenia, lebo nechcú mať pečiátku od psychiatra. To predsa nie je možné. Ja sa za svoju prácu nehanbím, snažím sa ju robiť dobre, ale ľudia nie sú ochotní prijať, že majú problém, aj keď nikto, kto sem príde a rieši svoj problém, sa hanbiť nemusí. Hanbiť by sa mali tí, ktorí ho neriešia.

Veľký problém je dostupnosť detských psychiatrov. V apríli bolo na celom Slovensku dostupných len 117 psychiatrických lôžok, čo je podľa psychiatrov absolútne nedostatočné. Zlepšilo sa to?

Nezlepšilo. Len minister urobil výnimku, že šesť nemocníc môže prijať adolescentov starších ako 16 rokov na lôžka pre dospelých na nevyhnutný čas. Ale masovo to nerobia a bojujeme o každé jedno lôžko. Výzvy na prestavbu a dostavbu nemocníc sú v nedohľadne, nik nevie, kedy to bude. Dospeláci a spoločnosť si neuvedomujú, že z týchto narušených detí nevyrastú zdraví dospelí.

Zomierajú dnes deti aj preto, že ich nevieme liečiť a nie je dosť kapacít, aby sme im poskytli pomoc?

Áno. Zomierajú. Mali sme dievčinu, ktorá mala 15 rokov, dospeláci ju odmietli, lebo ešte nemala 16 rokov. Na detskom si nemohli dovoliť prijať také agresívne dievča, lebo tam majú deti s autizmom, ťažkými depresiami. Ak by ju prijali, rozbilo by to celé oddelenie, deti by sa jej báli. Bola agresívna a nepríjemná, lebo ju nik nemal rád. Bola depresívna. Vyhodili ju z domu, nik ju nechcel. Potulovala sa od zariadenia po zariadenie. Mala depresiu s poruchami správania. A nakoniec spáchala samovraždu. Ak by sme jej vedeli poskytnúť pomoc, nemuselo sa to stať. A nie je jediná. Všetky pokusy o samovraždy, výzvy, intoxikácie, to sú veľké výkričníky dospelým.

Prečo to tak nik nevníma?

Lebo to nik neberie ako problém. Nemáme pre nich miesta, nemá kto s nimi pracovať. Musíme vychovať generáciu detských psychiatrov. Ale keď nemáme lôžka, kde sa to majú naučiť? Nevidia detských pacientov. Chodia mi sem lekári pred atestáciou. Päť rokov sú v praxi a až u nás prvýkrát vidia detského psychiatrického pacienta. Sú v šoku. Musí sa to celé zmeniť. Veľmi málo ľudí má záujem, lebo o tom málo vedia. Nevenujeme sa duševnému zdraviu, a už vôbec nie duševnému zdraviu detí. Robili sme zbierku, dopadla katastrofálne. Na to, aby sme podporili duševné zdravie, dáme 50 centov. Hanbím sa, že duševné zdravie na Slovensku vyzerá, ako vyzerá, že sú pre nás dôležitejšie všetky konzumné veci ako zdravé a šťastné deti.

Keď poviem, že by deti mali doma pomáhať, tak mi na sociálnej sieti píšu, že som komunistka a také veci sa dnes už nerobia, lebo majú upratovačku, umývačku riadu.

Terézia Rosenbergerová

Detská psychiatrická I. psychiatrickej kliniky UNLP Košice. Hlavná odborníčka ministerstva zdravotníctva pre detskú psychiatriu. Vysokoškolské štúdium na Lekárskej fakulte UPJŠ Košice ukončila v roku 1980 a krátko nato nastúpila na vtedajšie psychiatrické oddelenie v tzv. Novej nemocnici, čo je súčasná UNLP Košice. Atestovala v odbore psychiatria a v roku 1996 v odbore detská psychiatria.

FOTO – UNLP

Niekedy týmto deťom nerozumiem. Chodíme do táborov a deti sa nevedia hrať. Behajú, kričia, sedia vedľa seba a píšu si. Nič ich nezaujíma, nevedia sa spolu rozprávať, všetko ohundrujú. Ísť sa prejsť je katastrofa, nie sú naučené nikam chodiť.

Autor: VERONIKA FOLENTOVÁ reportérka